

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2007 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 30 септември 2007 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7568.4 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на септември 2006 г.) те са нараснали с 1145.7 млн. лв., или със 17.84%, което е с 3.03 процентни пункта повече от прираста им, отчетен спрямо същия период на 2006 г.

През третото тримесечие на 2007 г. динамиката на парите в обращение отбелязва тенденция към по-високо нарастване по отношение както на стойността, така и на броя на

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6. X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

банкнотите и разменните монети в обращение. Спрямо края на предходното тримесечие те се увеличават с 584.1 млн. лв., или с 8.36%, което е с 0.91 процентни пункта повече от нарастването им, отчетено за същия период на 2006 г.

Динамиката на парите в обращение през третото тримесечие на 2007 г. се характеризира с типична повторемост – намаляване на парите в обращение в началото и края на съответния месец, а в средата – повишаване, дължащо се главно на изплащането на пенсии и заплати.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2006	30.VI.2007	30.IX.2007	Изменение	
				в %	в %
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>(к.3-к.1)/к.1</i>	<i>(к.3-к.2)/к.2</i>
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо в т.ч.	6422.6	6984.2	7568.4	17.84%	8.36%
<i>Банкноти</i>	6318.2	6870.4	7446.8	17.86%	8.39%
<i>Разменни монети</i>	101.3	110.0	117.7	16.25%	7.05%
<i>Възпоменателни монети</i>	3.1	3.8	3.8	23.49%	0.35%

В края на септември 2007 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.39%. През третото тримесечие той е нараснал с 0.01 процентни пункта в сравнение с края на второто тримесечие, колкото е и прирастът му за едногодишен период.

Към 30 септември 2007 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.56%. През третото тримесечие той е намалял с 0.01 процентен пункт, а за едногодишен период – с 0.02 процентни пункта.

Възпоменателните монети запазват относително постоянен дял от 0.05% през целия едногодишен период.

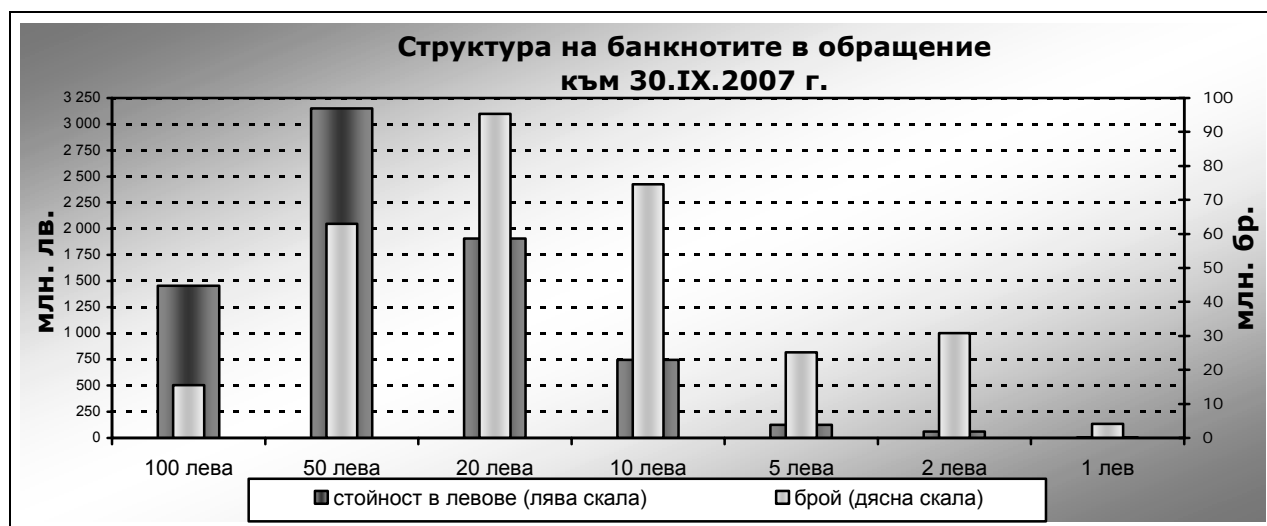
Средната банкнота в обращение в края септември 2007 г. е 24.22 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.28 лв., а за едногодишен период се е увеличила с 1.12 лв. Стойността на средната монета в обращение остава същата и в края на третото тримесечие на 2007 г. е 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 септември 2007 г. броят на банкнотите в обращение достигна 307.5 млн. бр., което е със 7.16% повече в сравнение с края на юни. По стойност прирастът им е 8.39%, като в края на септември общата стойност на банкнотите в обращение достига 7446.8 млн. лв. Нарастване спрямо края на второто тримесечие на 2007 г. е отчетено за всички купюри. Най-високо е нарастването при купюрата от 100 лева – 13.66%, докато за другите купюри банкноти то е в границите от 3.71% за банкнотите от 5 лева до 7.85% за тези от 10 лева.

За едногодишен период (спрямо края на септември 2006 г.) броят на банкнотите в обращение нарасна с 34 млн. бр., или с 12.41%, което е с 0.26 процентни пункта повече от увеличението им през същия период на предходната година. Стойността на банкнотите в обращение е с 1128.6 млн. лв., или със 17.86% по-голяма от отчетената спрямо края на септември 2006 г. Очерталата се през предходните периоди тенденция с по-бърз темп в паричното обращение да нараства дялът на по-високите купюри остава същата и през третото тримесечие на 2007 г.

В най-голяма степен тази тенденция е характерна за банкнотата от 100 лв. Нейният дял в общия брой на банкнотите в обращение към края на третото тримесечие е 4.73% и е с 0.27 процентни пункта по-голям от този в края на второто тримесечие, като за период от една година се е увеличил с 1.42 процентни пункта.

Най-голям дял в купюрния строеж на броя на банкнотите в обращение към края на септември 2007 г. продължават да имат купюрите от 20 лв. и 10 лв. с дялове съответно от 30.98% и 24.26%. С най-малък дял са купюрите от 5 лева (8.18%) и 1 лев (1.35%).

Делът на броя купюри от 2, 5 и 50 лева в края на септември 2007 г. намаля в сравнение с края второто тримесечие съответно с 0.10, 0.27 и 0.02 процентни пункта, а на тези от 10 и 20 лева нарасна с 0.15 и 0.08 процентни пункта.

Броят на разменните монети в обращение към края на септември 2007 г. се увеличи в сравнение с края на предходното тримесечие с 41.6 млн. бр., или с 5.12% и достигна 854.6 млн. бр. За едногодишен период прирастът е в размер на 121.7 млн. бр. (16.61%) През третото тримесечие на 2007 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал със 7.8 млн. лв. (7.05%), а за едногодишен период – с 16.5 млн. лв. (16.26%).

При броя на монетите с различна номинална стойност се запазва тенденцията с по-бърз темп да нарастват тези от 1 стотинка в общия брой на монетите в обращение. В края на септември 2007 г. делът на монетите от 1 стотинка е с 0.98 процентни пункта по-голям в сравнение с края септември 2006 г. За същия период са се увеличили дяловете и на монетите от 20 и 50 стотинки, съответно с 0.28 и 0.13 процентни пункта. За същия период дяловете на монетите от 2, 5 и 10 стотинки и от 1 лев са намалели съответно с 0.60, 0.14, 0.56 и 0.10 процентни пункта.

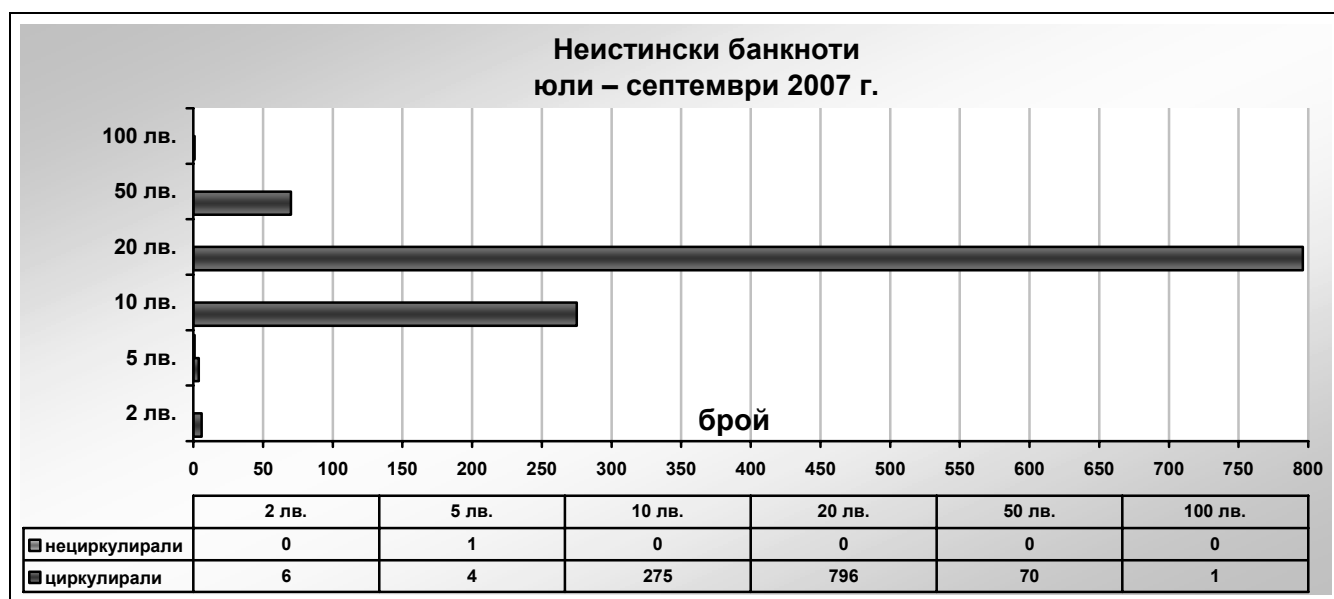

Промените в структурата на броя на монетите в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 30 септември 2007 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е тази от 1 стотинка (28.46%), а с най-малък дял – тази от 50 стотинки (5.39%).

Увеличение на дела спрямо края на второто тримесечие се отчита за монетите от 1, 10, 20 и 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.32, 0.09, 0.25 и 0.06 процентни пункта. Делът на монетите от 2 и 5 стотинки намалява спрямо края на второто тримесечие на 2007 г. съответно с 1.05 и 0.03 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През третото тримесечие на 2007 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 1153 броя неистински български банкноти, от които 1152 бр. са задържани преди да попаднат в паричното обращение. В сравнение с второто тримесечие на 2007 г. общият брой на регистрираните и задържани неистински български банкноти е намалял с 334 бр., или с 22.46%. От общия брой на задържаните през третото тримесечие неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (69.04%), следван от неистинските банкноти от 10 лева с дял от 23.85%, а дялът на неистинската купюра от 50 лева е 6.07%. Неистинските купюри от 2, 5 и 100 лева през третото тримесечие на 2007 г. са общо 12 на брой, с дял от 1.04% от всички задържани през разглеждания период.

В периода юли – септември 2007 г. бяха регистрирани и задържани 512 бр. неистински български разменни монети, от които 511 бр. са от 50 стотинки и 1 бр. от 1 лев.

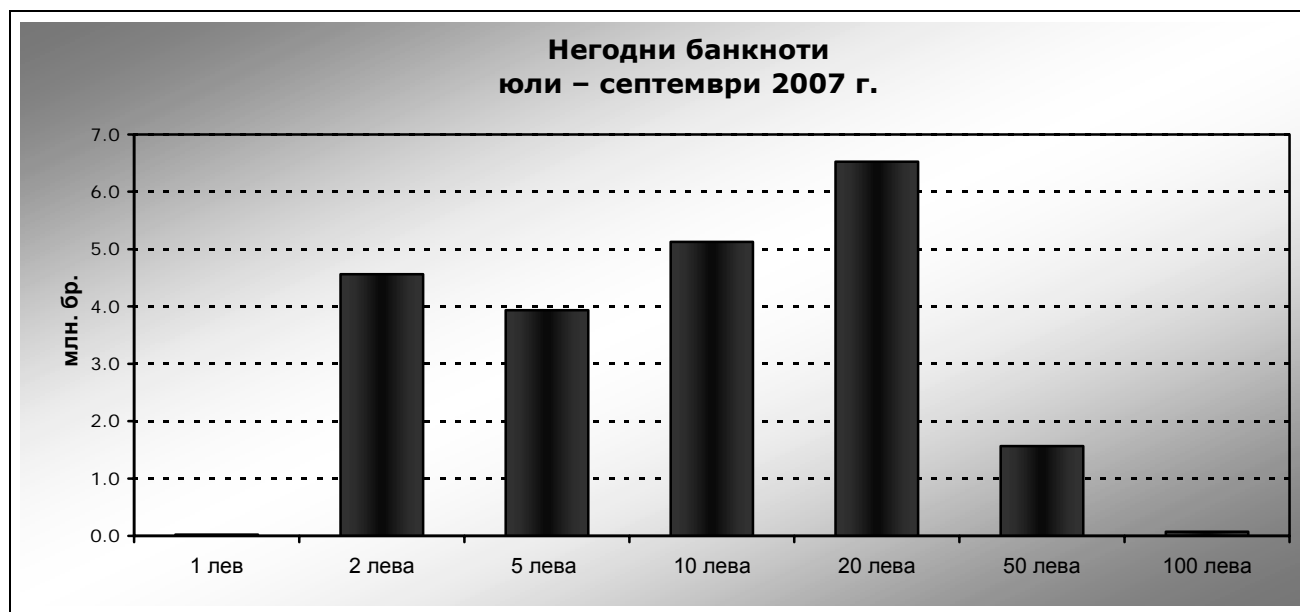
При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през третото тримесечие на 2007 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани следните неистински чуждестранни

банкноти: 3521 бр. евро, 2362 бр. щатски долари и 19 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

Поради нарастването на обема и честотата на връщане на банкноти от страна на търговските банки за проверка в БНБ през годината се запазва тенденцията към увеличаване на отделените като негодни банкноти. Техният общ брой през третото тримесечие на 2007 г. е 28.3 млн. бр. и в сравнение с второто тримесечие на тази година те са повече с 0.1 млн. бр. (0.37%).

През третото тримесечие от обработените и проверени за истинност и годност в БНБ банкноти с цел поддържане качеството на наличнопаричното обращение най-голям дял в общия брой отделени негодни банкноти имат купюрите от 10 и 20 лв. Съвкупният дял на тези две купюри в общия брой на отделените през третото тримесечие на 2007 г. негодни банкноти е 48.18%.

При отделните купюри процентът на отделените негодни от общо обработените в БНБ банкноти от съответната купюра за едногодишен период продължава да е най-голям при 2 лева и 5 лева. В края на третото тримесечие тези дялове са съответно 62.83% и 36.35% и са резултат от големия брой вторични обороти, които тези две купюри извършват в паричното обращение поради по-честата им употреба при разплащанията на дребно.

При обработката на разменни монети в БНБ през третото тримесечие на 2007 г. като негодни са отделени 67.0 хил. бр. Те са с 46.0 хил. бр., или с 40.67% по-малко в сравнение с отделените като негодни през второто тримесечие на 2007 г.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.